

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Схвалено
Вченою радою УНУС

(протокол № 5 від 07.04.2023)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор УНУС

Олена НЕПОЧАТЕНКО

07 квітня 2023 року

Введено в дію наказом ректора
Від 07.04.2023 № 01-16/5/од

КОНЦЕПЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ
В УМАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
САДІВНИЦТВА

Умань–2023

1. Загальні положення

У період війни, яку Російська федерація розв'язала і веде проти України, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання молоді - формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними є громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання, як основні складові національно-патріотичного виховання.

Зазначені напрями виховання студентської молоді є стрижневими, основоположними, такими, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь.

Напрями виховної роботи передбачають формування усвідомлення у сучасної української молоді того, що розвиток держави є запорукою власного особистісного розвитку, що базується на ідеї патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності за природу як за національне багатство, здорового способу життя, готовності до змін та до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у молоді повинно здійснюватися на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності, зокрема, від княжої доби, українських козаків, Українських Січових Стрільців, армій Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, учасників антибільшовицьких селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських концтаборах, учасників дисидентського руху. Також національно-патріотичне виховання має здійснюватися на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013 - 2014 років, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії

Автономної Республіки Крим російською федерацією, війни російської федерації проти України.

Разом із тим, національно-патріотичне виховання не повинно формувати ідеї культурного імперіалізму, тобто способу споглядання світу лише очима власної культури.

Концепція національно-патріотичного виховання студентської молоді виходить з ідеї об'єднання студентів різних національних, етнічних та релігійних груп студентів, які навчаються у закладі, довкола ідеї української державності, українського громадянства, що дають основу для всебічного соціального та культурного розвитку.

Формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей, передбачає, в першу чергу:

- повагу до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- активну участь у громадсько-політичному житті країни;
- верховенство права, повагу до прав людини;
- готовність до природоохоронної діяльності;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

Процес патріотичного виховання молоді повинен мати випереджувальний характер, відповідати віковим і сенситивним періодам розвитку та особистісним характеристикам, ґрунтуватися на духовно-моральних засадах.

Отже, концепція національно-патріотичного виховання студентської молоді в Уманському національному університеті садівництва визначає нову стратегію цілеспрямованого і ефективного процесу виховання студентів як активних членів громадянського суспільства, як громадян - патріотів України.

2. Мета та завдання національно-патріотичного виховання

Національно-патріотичне виховання молоді в Уманському національному університеті садівництва - це комплексна, системна і цілеспрямована діяльність всього науково-педагогічного складу, зокрема заступників деканів з виховної роботи, кураторів академічних груп, викладачів кафедри фізичного виховання і психолого-педагогічних дисциплін, кафедр соціально-

гуманітарних і правових дисциплін, кафедри української та іноземних мов, центру культури і виховання студентської молоді, бібліотеки університету.

Виховна робота у напрямі національно-патріотичного виховання має здійснюватися із залученням громадських об'єднань та благодійних організацій щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Метою національно-патріотичного виховання є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності.

Національно-патріотичне виховання має сприяти єднанню українського народу, зміцненню соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави.

Складовою частиною патріотичного виховання, яка в часи воєнної загрози набуває пріоритетного значення, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у зростаючої особистості готовності до захисту України, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України, як особливому виді державної служби.

Його зміст визначається національними інтересами України і покликаний забезпечити активну участь громадян у збереженні її безпеки від зовнішньої загрози.

Системна організація військово-патріотичного виховання має бути спрямована на підготовку до оволодіння початковою військовою підготовкою, військовими професіями, формування психологічної та фізичної, морально-духовної готовності до служби в Збройних Силах, задоволення потреби студентської молоді у постійному вдосконаленні своєї підготовки до захисту України.

Мета національно-патріотичного виховання реалізується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;

- виховання поваги до Конституції України, законів України, державної символіки;

- підвищення престижу військової служби, а звідси - культивування ставлення до військовослужбовця, як до захисника України, героя;

- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;

- сприяння набуттю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;

- виховання екологічної культури особистості, усвідомлення себе частиною природи, почуття відповідальності за неї, як за національне багатство, основи життя на землі;

- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;

- утвердження гуманістичної моральності, як базової основи громадянського суспільства;

- культивування кращих рис української ментальності - працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, відповідального ставлення до природи;

- формування мовленнєвої культури;

- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму;

- розвиток духовності і моральності у суспільстві.

3. Принципи національно-патріотичного виховання

Національно-патріотичне виховання бере за основу загальнопедагогічні принципи виховання, такі як природовідповідність, культуровідповідність, гуманізм, врахування вікових та індивідуальних особливостей.

Водночас національно-патріотичне виховання має власні принципи, що відображають його специфіку. Серед них:

- принцип національної спрямованості, що передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, природи, українського народу, шанобливого ставлення до його культури, історії, традицій; поваги до культури всіх народів, які населяють Україну; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;

- принцип самоактивності й саморегуляції забезпечує розвиток у студентів суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень; виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;

- принцип полікультурності передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов: формування відкритості, толерантного ставлення до відмінних ідей, цінностей, культури, мистецтва, вірувань; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;

- принцип культуровідповідності задля формування базової культури особистості на основі набутого морально-етичного досвіду людства;

- принцип соціальної відповідності обумовлює потребу узгодження змісту і методів національно-патріотичного виховання з реальною соціальною ситуацією, в якій організовується виховний процес, і має на меті виховання у молоді готовності до захисту України та ефективного розв'язання життєвих проблем на основі сформованих цінностей;

- принцип історичної і соціальної пам'яті спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності;

- принцип міжпоколінної наступності, який зберігає для нащадків зразки української культури, етнокультури народів, що живуть в Україні.

4. Шляхи реалізації національно-патріотичного виховання

4.1. Удосконалення нормативно-правової бази патріотичного виховання:

- розроблення навчально-виховних заходів з інформаційної безпеки, спрямованих на запобігання негативним наслідкам впливу інформаційної війни, та розвиток критичного мислення;
- розроблення сценарних заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання;

4.2. Діяльність у сфері національно-патріотичного виховання:

- обмін досвідом з іншими вищими навчальними закладами;
- проведення заходів на факультетах, кафедрах університету, спрямованих на реалізацію патріотичного виховання;
- підтримка та сприяння волонтерським проєктам, іншої громадської діяльності та самоорганізації студентів університету, спрямованої на заохочення молоді до благодійних соціальних, інтелектуальних та творчих ініціатив і проєктів на благо України;
- створення умов для популяризації кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, героїчного минулого і сучасного українського народу, підтримки професійної й самодіяльної творчості;
- активне залучення до патріотичного виховання молоді учасників бойових дій на Сході України, членів сімей Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції, операції об'єднаних сил, учасників війни Російської Федерації проти України та їхніх сімей, діячів сучасної культури, мистецтва, науки, спорту, які виявляють активну громадянську і патріотичну позицію;
- залучення молоді до участі у збереженні і підтримці єдності українського суспільства, у громадському русі задля миру і злагоди;
- сприяння спортивній і фізичній підготовці, спрямованій на утвердження здорового способу життя студентів з урахуванням принципів національно-патріотичного виховання;
- сприяння впровадженню навчальних дисциплін духовно-морального спрямування, як основи формування особистості та підґрунтя для національно-патріотичного виховання;
- вивчення потреб студентської молоді, зокрема шляхом проведення соціологічних досліджень;

4.3. Співпраця з органами місцевого самоврядування:

- активне залучення до національно-патріотичного виховання студентів громадських об'єднань та благодійних організацій, використання їхнього досвіду, потенціалу, методів роботи у вихованні патріотів України;
- проведення спільних заходів, спрямованих на реалізацію патріотичного виховання студентської молоді.

4.4. Інформаційне забезпечення національно-патріотичного виховання:

- організація у інтернет-ресурсах університету рубрик, що популяризують українську історію, боротьбу українського народу за незалежність, досягнення українського народу, його мову та культуру, інтелектуальні, духовні та інші надбання, духовно-моральні цінності;
- здійснення бібліотекою університету заходів щодо розширення фактографічної бази історичних подій, публікації розсекречених архівних документів, видання в інтернет-ресурсах довідкових матеріалів про здобутки України за роки незалежності, статей патріотичної спрямованості;
- залучення до обговорення нагальних питань з патріотичного виховання молоді відомих вчених, державних і громадських діячів, представників культури і мистецтва, педагогів, ветеранів війни, лідерів та активістів громадських організацій;
- активна протидія фактам, що фальсифікують історію України та її сьогодення.

5. Впровадження національно-патріотичного виховання

Національно-патріотичне виховання в Уманському національному університеті садівництва здійснюється згідно Концепції національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, Положення про організацію виховного процесу в УНУС та планів організаційно-виховних заходів факультетів та кафедр університету.

6. Очікувані результати

У результаті впровадження системи національно-патріотичного виховання очікується:

- забезпечення у молодого покоління розвинутої патріотичної свідомості і відповідальності, почуття вірності, любові до Батьківщини, поваги до національних, історичних, культурних і духовних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови та державних символів України, турботи про спільне благо, природу,

збереження та шанування національної пам'яті, формування активної громадянської позиції;

- зацікавленість молоді в службі у Збройних Силах України, готовність до захисту України та виконання конституційного і громадянського обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, з метою становлення її як правової, демократичної, соціальної держави;

- створення ефективної системи національно-патріотичного виховання молоді в Уманському національному університеті садівництва;

- консолідація зусиль всіх учасників навчально-виховного процесу в Уманському національному університеті садівництва у справі виховання студентської молоді.

7. Індикатори ефективності

Індикаторами ефективності національно-патріотичного виховання в Уманському національному університеті садівництва є:

- збільшення відвідуваності здобувачами заходів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції українського народу, а також пам'яток історії, культури, експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;

- підвищення серед здобувачів освіти рівня знань про видатних особистостей українського державотворення, визначних українських учених, педагогів, спортсменів, військових, підприємців, провідних діячів культури, мистецтва, а також духовних провідників українського народу;

- зростання рівня екологічної культури, збільшення кількості учасників екологічних акцій, природоохоронних заходів;

- збільшення кількості здобувачів освіти, які здійснюють екскурсії, подорожі, походи;

- збільшення кількості проведених зустрічей здобувачів освіти з борцями за незалежність України у ХХ столітті, ветеранами та учасниками антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, учасниками війни Російської федерації проти України;

- збільшення кількості громадян, зокрема молоді, залучених до проєктів та заходів з національно-патріотичного виховання місцевого, всеукраїнського та міжнародного рівнів;

- збільшення кількості здобувачів освіти, які беруть участь у заходах, спрямованих на популяризацію духовно-моральних цінностей українського народу, його духовних надбань;

- збільшення числа молодих людей, які пов'язують своє майбутнє з навчанням і проживанням в Україні.